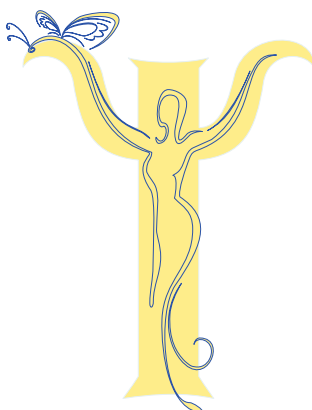

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Кафедра психології та педагогіки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Подільський культурно-просвітительський Центр імені М. К. Реріха
Українська асоціація сімейних психологів

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

**Тези доповідей
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції**

м. Хмельницький, 9–10 квітня 2020 року

Хмельницький
2020

УДК 37.015:159.9
ББК 88:8
А 43

Редакційна колегія:

Потапчук Є. М., доктор психологічних наук, професор (*головний редактор*);

Гаврилькевич В. К., кандидат психологічних наук, доцент;

Левицька Т. Л., кандидат психологічних наук, доцент;

Подкоритова Л. О., кандидат психологічних наук, доцент.

Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців :

тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Хмельницький, 9–10 квітня 2020) / [ред. колегія: Є. М. Потапчук (голов. ред.), В. К. Гаврилькевич, Т. Л. Левицька, Л. О. Подкоритова] ; М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. психол. та педагог. [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2020. – 140 с.

У збірнику представлені тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців», яка відбулась 9–10 квітня 2019 року в м. Хмельницькому на базі Хмельницького національного університету за ініціативи кафедри психології та педагогіки.

Збірник адресований науковцям, аспірантам, студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими дослідженнями в галузі психології, педагогіки, соціології.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

ЗМІСТ

АНТОНОВА З. О. Академічна прокрастинація та її вплив на продуктивність навчальної діяльності студентів	3
АФАНАСЕНКО В. І., КОМАР Т. В. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників: прикладний аспект	4
БАГРІЙ В. Н. Застосування тренінгових занять, спрямованих на активізацію обрання майбутнього фаху	6
БАРАНОВСЬКА Л. В. Методологічні засади викладання психології вищої школи	8
БЕРЕГОВА Н. П., СТЕПАНЮК О. К., КУШНІР І. М. Психологічні особливості самооцінки дітей старшого дошкільного віку	10
ВАРГАТА О. В. Критерії та рівні розвитку творчого потенціалу психолога	13
ВАСИЛЕНКО О. М., ШУЛЬЦ Т. П. Готовність студентів-психологів до використання інформаційних технологій як чинник успішної майбутньої професійної діяльності	14
ВАСИЛЬЄВА О. А. Я-концепція у формуванні професійного статусу майбутнього психолога	16
ВЕЛИЧКО М. С. Психологічна проблема мобінгу у шкільному середовищі та причини його виникнення	18
ВЕНЦЕСЛАВСЬКА Т. І. Розвиток сценаріїв сімейного життя при повторному шлюбі	20
ВОКСАР О. А. Профілактика емоційного вигорання педагогів за допомогою методу нейрографіка	21
ГАВРИЛЬКЕВИЧ В. К. Особливості діагностики психічних розладів та шляхи підвищення її точності	23
ГАЛЬЧЕНКО В. М. До проблеми взаємозв'язку комунікативної компетентності та духовності майбутнього педагога дошкільної освіти	26
ГОМОНЮК О. М., ХІМІЧ В. Л. Значення міжпредметних зв'язків у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до використання засобів народного хореографічного мистецтва у професійній діяльності	27
ГУРНИЦЬКА О. В. Autism friendly: реалізація фахових й особистісних якостей сучасного практичного психолога	29
ДЖИГУН Л. М., ДЕМЧЕНКО Н. В. Особливості психологічної реабілітації військовослужбовців	32
ДІХТЯРЕНКО С. Ю. До проблеми мотивації навчальної діяльності студентів	33
ЖИЛОВСЬКА Т. Л., РУДЕНКО А. І. Психологічні механізми захисту	34
ГУМНОВА О. Б. Особливості копінг-стратегій осіб у складних життєвих ситуаціях	36
КАБАШНЮК В. О. Техніка мовлення викладача на лекції	38
КАРАМІНА К. О. Вплив сучасних інформаційних технологій на психічні процеси	39
КАРАМІНА О. М., КОСТЕНКО В. Г. Соціалізація студентів у новому освітньому середовищі	41
КАРПЕНКО Є. В. Метод casestudy у дослідженнях емоційного інтелекту	43
КАРПЕНКО З. С., ГУЛЯС І. А. Аксіопсихологічне проектування життєздійснення особистості: від обґрунтування до діагностики	44
КАРПОВА Д. Є. Ролева структура як важливий елемент сімейної системи	45

КАШТАНОВА О. Е. Сучасні освітні концепції через музейну педагогіку як засіб навчання і виховання майбутнього фахівця	47
КИРИЛОВА Я. Г. Розвиток пізнавальної активності дітей дошкільного віку за допомогою методів ейдетики	49
КОКУН О. М. Особистісно-професійні чинники успішності соціально-психологічної адаптації студентів-першокурсників	51
КОМАР Т. В., ШЕРЕМЕТ А. М. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників: теоретико-діагностичний аспект	52
КРАВЧЕНКО О. О. Роль «soft-skills» у професійній підготовці майбутніх фахівців	54
КРУК С. Л., ГАВРИЛЬКЕВИЧ В. К. Суб'єкти особистісно-зорієнтованої освіти на засадах гуманної педагогіки	55
КУЛЕШОВА О. В. Розвиток методологічної рефлексії у студентів педагогічних спеціальностей	60
ЛАДИНЯК Н. Б. Формування інформаційної компетентності майбутнього фахівця: психологічний, педагогічний та методичний аспекти	62
ЛЕВКО М. І. Роль активних методів навчання у формуванні політичної культури майбутніх офіцерів	65
ЛОПУШИНСЬКА Т. О. Психологічні аспекти формування жіночих психосоматичних розладів	67
ЛЯЛЮК Г. М. Професійна підготовка фахівців до опікунсько-виховної діяльності в контексті особистісної парадигми освіти	69
МАТВІЙЧУК Т. В. Стресостійкість як особистісна властивість майбутніх працівників сфери обслуговування	71
МЕЛЬНИЧУК А. Ю. Розвиток емоційної сфери фахівців соціономічного профілю	73
МЕЛЬНИЧУК С. Л. Психолого-педагогічні аспекти формування майбутнього фахівця	75
МІХЕСВА Л. В. Соціально-психологічні аспекти інтернет-залежності молоді	76
МОСКАЛЮК О. І. Проблема інтеграції знань у сфері соціальної роботи	79
ОПАЛЮК Т. Л. Кейс-метод у системі професійної підготовки працівників соціальної сфери	81
ПАСТОЩУК Г. Д. До питання професійного самовизначення особистості	84
ПАСТУХ Л. В. Тімблдинг як інноваційний метод в управлінській діяльності керівників закладів загальної середньої освіти	85
ПЕТЯК О. В., ПОВСТЮК О. Ю. Психологічне консультування сімейних пар на етапі розлучення	87
ПИЛЯВЕЦЬ Н. І. Міждисциплінарний підхід у вивченні самозбережувальної поведінки особистості	89
ПОГОРІЛА С. Г., ТИМЧУК І. М. Елементи професійно-педагогічної підготовки майбутніх магістрів з економіки і підприємництва у ЗВО	91
ПОДКОРИТОВА Л. О. Методологія дослідження ставлення батьків до своїх дітей з особливими потребами	92
ПОЛІЩУК О. Р. Технології профорієнтаційної роботи психолога для осіб з обмеженими можливостями та їх батьків	93

ПОПЕЛЮШКО Р. П.	
Особливості допомоги студентам з особливими потребами у подоланні соціально-педагогічних проблем в умовах ЗВО	95
ПОСВІСТАК О. А.	
Сімейні взаємини в країнах Заходу та трансформація сім'ї в Україні	97
ПОТАПЧУК Є. М.	
Шлюбний потенціал особистості як відображення реалістичного образу партнера	100
РИБАЛОЧКА К. А.	
Особливості психологічної освіти в Німеччині (на прикладі Гіссенського університету імені Юстуса Лібіха)	101
САВЕЛЬЄВА А. А.	
Бокетто як спосіб пізнання власного «Я»	102
САМБОРСЬКА О. В.	
Особливості мотивації майбутніх вчителів трудового навчання до моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти	103
СЕРГА О. О.	
Еволюція виховної функції сім'ї	105
СЕРГИЕНКО І. М.	
Потенціал психодрами в забезпеченні личностного саморозвиття майбутніх психологів	106
СЕНИШИНА В. М.	
Використання методів симуляції професійних ситуацій у фаховій підготовці практичних психологів	108
СНІЦАР І. В.	
Педагогічні умови розвитку мотиваційної готовності студентів до роботи з вивчення іноземних мов	110
СОГОКОНЬ О. А.	
Природничонаукова компетентність майбутнього вчителя фізичної культури	111
СОРОКА О. М.	
Психологічна підготовка майбутніх судноводіїв	112
СОРОКА О. М., КАСЬЯНЕНКО М. В.	
Становлення особистості студентів як майбутніх фахівців	115
СУРГУНД Н. А.	
Професійна мобільність як механізм подолання криз професійного розвитку особистості	116
ТЕПТЮК Ю. О.	
Про результати апробації програми із розвитку стресостійкості у соціальних працівників	118
ХАНЕЦЬКА Н. В.	
Психосоматичне коло появи симптомів коронавірусу (на основі теорії психосоматичної дуги Н. Пезешкіана в позитивній транскультуральній психотерапії та травмафокусу Т. Вебера)	120
ХОМЕНКО С. О.	
Сучасні концептуальні засади підготовки логопеда до роботи з дітьми раннього віку у вищих навчальних закладах	122
ШЕЛЕВЕР О. В.	
Проблемні ситуації як спосіб активізації мислительної діяльності студентів	124
ШЕЛЕНКОВА Н. Л., ГОРДІЙЧУК Н. А.	
Проблема професійної підготовки практичного психолога	126
ШКРАБ'ЮК В. С.	
Особливості емоційного вигорання психологів	127
ШУЛЬГА Т. В.	
Емоційна культура як складова загальної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	128
ЯНЮК А. М.	
Розвиток критичного мислення в учнів початкових класів	130
ЯСАКОВА Т. Ю.	
Самоаналіз результатів самостійної роботи студентів	132
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	133

характеризують протилежні самозбереженню деструктивні практики щодо власного здоров'я. Такі як: «саморуйнівна поведінка», «девіантний тип здоров'язбережувальної поведінки».

Закордонними фахівцями поведінка людей з метою самозбереження починає вивчатися також в 1970-ті роки – перше в рамках концепції «забезпечення здоров'я» («health promotion»), а згодом з'являються аналогічні терміни: «здорова поведінка» (health behavior), «поведінка, пов'язана зі здоров'ям» (health-related behavior), «здоровий стиль життя» (healthy lifestyle) (Шушунова Т. Н., 2010).

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що проблемами наукового пояснення, прогнозування та формування самозбережувальної поведінки особистості займалися дослідники соціолого-демографічного, медичного та психологічного напрямків. Не дивлячись на численність робіт, присвячених даній темі, психологічний аспект поняття, на наш погляд, висвітлений недостатньо. Такі категорії як мотивація, стратегії, спрямованість до самозбережувальної поведінки розглядаються з точки зору соціальної психології і демографії, водночас їх особистісний компонент залишається поза увагою дослідників, як і особистісні чинники формування позитивної спрямованості самозбережувальної поведінки.

Отже, нам представляється актуальним в подальшому вивчення самозбережувальної поведінки особистості як обов'язкової умови підтримання здоров'я як для кожної окремої людини, так і для суспільства в цілому.

Погоріла С. Г., Тимчук І. М.

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕЛЕМЕНТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА У ЗВО

Перехід системи вищої освіти на ступеневу систему підготовки фахівців суттєво вплинув на змістову складову освітнього процесу, що, у свою чергу, передбачає оновлення змісту, форм і методів професійно-педагогічної підготовки майбутніх магістрів з економіки. Випускники ЗВО мають можливість працювати не лише відповідно до фаху, який опанували, а згідно з Законом України «Про вищу освіту» їм надане право працювати в системі вищої освіти, обіймаючи посади науково-педагогічних працівників.

Питання професійно-педагогічної підготовки є досить складним та багатограним. Проблему підготовки студентів економічних спеціальностей до педагогічної діяльності досліджено у наукових працях Л. Савенкової, Г. Ковальчук, М. Артюшиної, І. Балягіної, М. Богорад та інших вчених. Вивченню окремих питань професійно-педагогічної підготовки присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених. Так, проблеми особистості викладача вищої школи та його педагогічної діяльності, досліджували В. Бобрицька, В. Гашимова, О. Гура, В. Гриньова, І. Зязюн, М. Євтух, О. Дубасенюк, В. Кан-Калик, Н. Кузьміна та інші вчені.

Психолого-педагогічні знання, практичні вміння формуються під час вивчення психолого-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти/ Здійснення професійно-педагогічної підготовки майбутніх магістрів з економіки і підприємництва відбувалося з використанням основних форм організації навчання – лекцій. Ми намагалися урізноманітнити освітній процес використанням різних видів лекцій: лекції-бесіди, лекції-диспути, проблемні лекції. На практичних заняттях проводили дискусії з елементами бесіди, фронтальне опитування з елементами дискусії та творчості, обговорення проблемних питань на актуальні теми. Студенти презентували свої проекти, писали есе, розробляли фрагменти лекцій та семінарів, готували дидактичний матеріал, брали участь у мікрОВикладанні, працювали з навчальною документацією. Для організації самостійної та індивідуальної роботи пропонувалися творчі завдання, завдання з вивчення та аналізу першоджерел, ведення термінологічного словника, підготовка промови, розробка плану семінарського заняття чи лекції, тесту. На практичних заняттях доречними є використання елементів творчої діяльності, які полягають у використанні активних методів. Здобувачі вищої освіти із задоволенням працюють над виконанням творчих завдань в мікрогрупах, у парах, беруть участь у дискусіях, які полягають в обміні поглядами з окресленої ситуації, коли студент і викладач виступають рівноправними суб'єктами навчального процесу. Наприклад, дискусія на тему «Професійно значимі якості викладача ЗВО» використовується нами для закріплення вивченого матеріалу і стимулювання пізнавальної діяльності студентів. Водночас

використовувалися різноманітні психологічні методики, опитувальники, тести. Так, з метою усвідомлення професійно-педагогічної діяльності студенти працювали з тестом «Схильність до педагогічної професії» (Зязюн І., 1997); для визначення педагогічних здібностей пропонувався діагностичний тест «Педагогічні ситуації» (Вітвіцька С. С., 2005); з метою формування готовності майбутніх магістрів до професійно-педагогічної діяльності була використана комплексна методика для визначення рівня готовності до вибору професії педагога (Дубасенюк О. А., 2005); за допомогою тестів В. Ряховського «Загальний рівень комунікативності» та І. Юсупова «Дослідження емпатійних тенденцій» ми пропонували студентам визначити рівень сформованості комунікативності та емпатійності як професійно значущих якостей викладача.

Для стимулювання пізнавальних потреб та інтересів використовувалися творчі завдання проблемного характеру, метод мозкового штурму, метод проектів, моделювання, вирішення проблемних ситуацій, що сприяли активізації мислення і полягали в здатності аналізувати, синтезувати, порівнювати, робити висновки, формувати досвід творчої діяльності.

Зазначені елементи професійно-педагогічної підготовки майбутніх магістрів з економіки і підприємництва у ЗВО підвищують мотивацію та активність здобувачів вищої освіти і сприяють міцному засвоєнню навчального матеріалу та готовності до викладацької діяльності.

Подкоритова Л. О.

Хмельницький національний університет

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО СВОЇХ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

З кожним роком в Україні, як і в усьому світі, зростає кількість дітей з особливими потребами (далі за текстом ОП). Так, за офіційною статистикою МОЗ України, за 5 років кількість хворих на аутизм зросла на 194 %. На даний момент в Україні зареєстровано понад 15 тисяч людей з синдромом Дауна. Понад 20 тисяч дітей з дитячим церебральним паралічем (ДЦП). Синдром дефіциту уваги і гіперактивності (СДУГ) спостерігається у 7 % українських дітей. При цьому офіційна статистика не відображає реальної картини, насправді кількість таких дітей є набагато більшою. Необхідність психолого-педагогічної допомоги таким дітям не викликає сумнівів. Разом з тим аналіз наукових праць і співбесіда з фахівцями, що працюють з такими категоріями дітей, показує деяку «занедбаність» батьків цих дітей. Зокрема однією з нагальних проблем у роботі з батьками дітей з ООП є корекція ставлення батьків до своїх дітей з особливими потребами. Це ставлення є досить суперечливим і неоднозначним. А ставлення батьків визначає розвиток їхніх дітей.

Виходячи з принципу єдності психологічної діагностики і корекції, для ефективної психологічної корекції необхідно спочатку зробити відповідну запити клієнта психологічну діагностику. Тому у цій публікації ми розглянемо деякі особливості психологічної діагностики батьків дітей з ОП.

В. Ткачова зазначає, що у психологічній роботі з батьками дітей з особливими освітніми потребами необхідно діагностувати:

1) особистісні особливості батьків, які виховують дитину з особливими освітніми потребами, інтелектуальні, емоційні та комунікативні якості, акцентуації характеру, рівень тривожності, тип реакції на стрес, адаптаційні механізми, стресостійкість, тип характерологічних відхилень, а також рівень схильності до неврозу, психопатії; внутрішньосімейний клімат;

2) систему міжособистісних контактів у сім'ї;

3) чинники, які визначають батьківську позицію (батьківську і материнську) щодо дитини з інвалідністю;

4) ціннісні орієнтації батьків;

5) основні типи взаємин (взаємодії) у сім'ї;

6) мотиваційно-потребову сферу батьків, які виховують дитину з особливими освітніми потребами;

7) особливості внутрішньоособистісних переживань батьків, пов'язані з порушеннями розвитку дитини;

8) особливості ставлення фізично здорових сиблінгів до дитини з особливими освітніми потребами;